

TISOVSKÝ MESAČNÍK

www.tisovec.com

OBSAH

Uznesenia MZ

Veselé tekvičky

Príbehy z vojny

Komentáre

Spoza dverí ZŠ

Šport

Zraz

speleopotápačov

Deň seniorov

SVETLÁ NA CINTORÍNOCH

Pamiatka zosnulých spolu so Sviatkom všetkých svätých patrí k našim najznámejším sviatkom. Sviatok Dušičiek mal silnú tradíciu už v predkresťanskom období. Naši predkovia zosnulým blízkym prejavovali veľkú úctu, čo symbolizovalo aj zdobenie hrobov a pálenie ohňov, ktoré sa zachovalo dodnes. Len s tým rozdielom, že dnes sa pália sviečky. Aj výzdoba hrobov kvetmi a vencami patrí k tým novším tradíciám.

Hroby rozžiarené sviečkami patria neodmysliteľne k jeseni na našich dedinách i mestách. Je to sviatok pietnej spomienky na našich mŕtvych predkov, zmierenia sa so smrťou. A dnes veľmi často to býva jediná príležitosť v roku, keď sa stretne rodina a príbuzní aj zo vzdialenejších miest, a je to vlastne symbolické, že sa stretnú s ostatnými na hroboch tých, čo ich spájajú – svojich predkov.

Skončil IV. ročník Zrazu speleopotápačův

Už po štvrtýkrát sa v Tisovci uskutočnil Zraz speleopotápačov, na ktorý boli pozvaní potápači z celého Slovenska i zo zahraničia. Stretnutie sa tradične uskutočnilo v sále MsKS v dňoch 9. – 11. októbra 2015, kde členovia Speleoklubu Tisovec a žiaci z jaskyniarskeho krúžku pri SOŠ pod vedením Mgr. Kataríny Hutkovej pripravili sálu, ako aj sprievodné výstavy. V hudobnom salóniku nainštalovali výstavu venovanú 45. výročiu vzniku potápačskej skupiny Aquaspael Košice, ktorej potápači objavili najväčšie jaskyne Muránskej planiny, jaskyňu Teplica a Bobačka. Osobitne sme si pripomenuli jedného z objaviteľov potápača Petra Ošusta, ktorý zahynul počas expedície v Iráne v roku 1975. Súčasťou bola aj výstava najkrajších pohľadníc k Zrazu speleopotápačov od žiakov SOŠ študujúcich odbor Grafik digitálnych médií v Tisovci. Druhá výstava bola venovaná jaskynnej fotografii. Podarilo sa nám zapožičať výber z

medzinárodnej výstavy Speleofotografia 2014, na ktorej súťažili so svojimi fotografiami jaskyniari z 20 štátov. Výstava sa podarila aj vďaka sponzorstvu primátora mesta Ing. Petra Mináča. Výstavu si neskôr pozrelo takmer 500

občanov, študentov a žiakov miestnych škôl. Hlavný program začal v sobotu ráno exkurziami do jaskyne Teplica a Jazemá. Potápačov a jaskyniarov čakal po návrate navarený guláš od kuchárov Petra Vetráka

a Dušana Čipku, ktorým asistovali aj ďalší jaskyniari. Priebežne fungoval aj bufet s občerstvením od majiteľky reštaurácie Darian Renáty de Buhre. Vo vestibule zabezpečovali žiaci SOŠ z Tisovca prezentáciu, predaj hmčiekov s logom Zrazu speleopotápačov /navrhnutý a vyrobený produkt žiakov SOŠ/, predaj jaskyniarskej literatúry a suvenírov. O 15.00 hodine po oficiálnom otvorení podujatia sa konali prednášky a premietanie filmov, čo zabezpečoval náš člen Julko Krajčí. Po ukončení programu o 19.00 hodine pokračovala zábava so skupinou Klasik do neskorých nočných hodín. Nedelňa bola vyhradená na exkurziu do jaskyne Bobačka, ktorej sa zúčastnilo takmer 30 jaskyniarov a potápačov. Exkurziu nám pomohli zabezpečiť členovia Speleoklubu Muránska Planina, za čo im patrí veľká vďaka. Zraz speleopotápačov sme oficiálne ukončili v popoludňajších hodinách. *Ing. Dušan Hutka*

VESELÉ TEKVIČKY

Ani sme sa nenazdali a je tu opäť jeseň. Ponúka nám prírodné dary-farebné líste, tekvičky, gaštany...Stačí si len vybrať a popustiť uzdu fantázii. Vyrezávanie jesenných plodov - u nás najmä zemiakov a repy - je staré niekoľko storočí. Na slovenských dedinách s tým začínali po zbere repy, už okolo 20.- 25. októbra, podľa počasia. A akurát im vydržali do Všetechsvätých. Súviselo to s legendou o Svetlonosovi, ktorý bol taký zlý, že keď zomrel, vyvrhlo ho aj samo peklo, ale diabol mu dal na cestu žeravé uhličky. A on si ich dal do vydlabanej repy. Niekde mal podobu

malého chlapca so žeravými očami, ktorý rástol do nadprirodzenej veľkosti. Zvádzal ľudí zo správnej cesty, vábil do močiarov, vodil ich po poliach či po cintorínoch. Mal moc najmä nad tými, čo nemali čisté svedomie. Lákal nielen svetlom, ale aj plačom a volaním po mene. Úmyselne či nechtiac ho mohol privolať človek, ktorý po zotmení zahvízdal. Preto si ľudia robili vlastných svetlonosov, aby im ukazovali cestu domov v období, keď sa tak skoro stmieva.

Aj v našom meste sme sa už piatykrát stretli v spoločenskej sále

MsKS, aby sme si v príjemnej atmosfére tvorili – veľkí i malí, deti i rodičia. Bolo to všetko o tekvičkách – malých, veľkých, zelených i žltých. Maľovali sme, lepili, vyrezávali a veľmi sa nám to páčilo. Spoločne sme vytvorili krásne diela, ktorými sme rozsvietili aj tisovské námestie.

Mirka Kojnoková

Predo mno a za mnou tma...
svetlonos mi svetlo dá.
Veľké oči, smiešny nos,
jednoducho svetlonos

UZNESENIA MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA 28.10.2015

Mestské zastupiteľstvo v Tisovci

A) berie na vedomie stanovisko Železníc Slovenskej republiky k žiadosti o úpravy na železničnej zastávke Tisovec – mesto

B) ukladá

prednostovi mestského úradu zorganizovať stretnutie primátora mesta Tisovec a Ing. Mariana IZAKOVIČA, riaditeľa ŽSR, oblastné riaditeľstvo Zvolen, kde budú predložené požiadavky na zabezpečenie starostlivosti o okolie hlavnej stanice a zastávok a požiadavky na vybudovanie železničnej zastávky s mobiliárom v meste Tisovec a m. č. Rimavská Píla, Z: Bc. T. Tokár T: 30.11.2015

berie na vedomie

- Správu o činnosti Mestskej polície v Tisovci za 3. štvrťrok 2015

- rozhodnutie primátora mesta o pridelení voľného bytu v zmysle čl. 4 ods. 6) VZN č. 5/2014 o podmienkach pridelenia a užívania mestských nájomných bytov v 30 b. j. na ul. Jesenského č. 1470 v Tisovci pre: Zajídu KAJBOVÚ, garsónka ZTP č. 13, doba prenájmu od 01.11.2015 do 31.12.2015

- Informatívnu správu o činnosti ŠARV a letného kúpaliska v Tisovci

- vzdanie sa členstva v Komisii školstva, vzdelávania a mládeže Mgr. Milana Matuchu k 31. októbru 2015 z dôvodu jeho pracovnej vyťaženia o súkromných dôvodov

s c h v a ľ u j e Mgr. Hajnalku Vargovú za členku Komisie školstva, vzdelávania a mládeže pri Mestskom zastupiteľstve v Tisovci od 1. novembra 2015.

- vzdanie sa členstva v Komisii zboru pre občianske záležitosti „Človek-človeku“ Mgr. Milana Matuchu k 31. októbru 2015 z dôvodu jeho pracovnej vyťaženia o súkromných dôvodov

s c h v a ľ u j e Mgr. Hajnalku Vargovú za členku Komisie zboru pre občianske záležitosti „Človek-človeku“ pri Mestskom zastupiteľstve v Tisovci od 1. novembra 2015.

- Správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok

2014/2015 v Materskej škole Tisovec

- Správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2014/2015 v Materskej škole Rimavská Píla

- Správu o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti Základnej školy Dr. V. Clementisa Tisovec za školský rok 2014/2015

- Správu o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2014/2015 v Základnej umeleckej škole Tisovec

- Rozpočtové opatrenie č. 3 Základnej umeleckej školy Tisovec

- v zmysle §9a, ods. 9 písm. c) Zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov v zmysle §12, ods. 4 písm. c) Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Tisovec a uznesenia MsZ č. 163/2015 zo dňa

30. septembra 2015 prenájom nehnuteľného majetku, a to:

- časť pozemku parcela č. EKN 2433, evidovaná ako ostatné plochy o celkovej výmere 8 m2 pre Marcelu MANIOVÚ, bytom Daxnerova 761, Tisovec z dôvodu hodného osobitného zreteľa za 1,70 Eur/m2/rok, t. j. za celkovú sumu 13,60 Eur/rok na obdobie jedného roka od 01.11.2015 do 31.10.2016. Dôvodom prenájom nehnuteľného majetku je záujem prevádzkovať novinový stánok, ktorý je umiestnený na uvedenom pozemku

- v zmysle §9a, ods. 9 písm. c) Zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov v zmysle §12, ods. 4 písm. c) Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Tisovec a uznesenia MsZ č. 163/2015 zo dňa 30. septembra 2015 prenájom nehnuteľného majetku, a to:

- pozemok parcela č. CKN 7255/3,

evidovaná ako zastavané plochy a nádvoria o celkovej výmere 396 m2 a pozemok parcela č. CKN 7255/7, evidovaná ako záhrady o celkovej výmere 372 m2 pre Annu ŠTULAJTEROVÚ, bytom Hviezdoslavova 409, Tisovec z dôvodu hodného osobitného zreteľa formou vecného plnenia na obdobie jedného roka od 01.11.2015 do 31.10.2016. Dôvodom prenájom nehnuteľného majetku je záujem starať sa o predmetné pozemky, ktoré susedia s jej nehnuteľnosťou

- v zmysle §9a, ods. 9 písm. c) Zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, v zmysle §12, ods. 4 písm. c) Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Tisovec a uznesenia MsZ č. 167/2015 zo dňa 30. septembra 2015 prenájom nebytových priestorov vo vlastníctve mesta Tisovec, vedené na LV č. 1354, a to:

- stavbu skladu (stavba je národnou kultúrnou pamiatkou) súpisné číslo 1566 na parcele číslo CKN 8368 o výmere 203 m2

- stavbu útulne súpisné číslo 1567 na parcele číslo CKN 8363 o výmere 64 m2 pre spoločnosť KUK, s.r.o., Penzión a reštaurácia Kôlnička, so sídlom ul. Daxnerova 770, Tisovec z dôvodu hodného osobitného zreteľa za celkovú sumu 20 Eur/rok na obdobie dvadsiatich rokov od 01.11.2015 do 31.10.2035. Dôvodom prenájom nehnuteľného majetku je záujem poskytovať verejno-prospešné služby v predmetných nehnuteľnostiach

- zahraničnú delegáciu mesta Tisovec do Nového Sadu v dňoch 7. – 8.11.2015 v nasledovnom zložení: Mgr. Marta SVOBODOVÁ, Milan KATRENIÁK, Roman KOŠIČIAR, Patrik KOŠIČIAR, Dušan BRNA

n e s c h v a ľ u j e - vydanie súhlasného stanoviska k umiestneniu terminálov pre videohry na obdobie od 01.01.2016 do 31.12.2016 na území mesta Tisovec v priestore prevádzkarne REŠTAURÁCIA HRADOVÁ, so sídlom na ul. Štefánikova 629, Tisovec pre spoločnosť AG PLAY, s.r.o., Záhradnícka 68, Bratislava.

Brigáda v židovskom cintoríne

Členovia Speleoklubu Tisovec uskutočnili v mesiaci október niekoľko spoločných akcií zameraných na zlepšenie prístupu k pôvodnému židovskému cintorínu. Zamerali sa na vyčistenie cintorína od náletových drevín a padnutých konárov, pričom obnovili pôvodný chodník spájajúci štátnu cestu Tisovec – Muráň s cintorínom. Opravili a upevnili strhnuté označenie cintorína. Vybudovali tiež nový mostík cez potok Skalička. Zaujímavé je, že členovia urobili aj mostík cez Furmanec k jaskyni Teplica, opravili 11 m mostík cez Furmanec na Kordove lúčky a nový mostík cez potok Skalička k prameňu Dobrá voda). Materiál a dopravu na štvrtý mostík zabezpečili členovia klubu Peter Vetrák a Ján Pavlík. Ruku k dielu priložil tiež Ján Pavlík st., Jozef Cavara a Katarína Hutková.

Cieľom akcie bolo upozorniť na zlý prístup a zanedbanie židovského cintorína, ktorý tu zostal ako pamiatka po pôvodnej židovskej komunite. Ing. Dušan Hutka

Spoza dverí ZŠ

Ťažko sa rozbieha školský vláčik po veľkých prázdninách. Nám ale nedal vydychnúť a veru sme do školského roka 2015/2016 vbehli plnou parou. Slávnostné otvorenie školského roka sa uskutočnilo pod krásnym rozosmíatym slniečkom a usmievali sa i prváci, ktorí sa nevedeli dočkať, kedy už vojdú do tej svojej triedy. Po peknej básničke, ktorú predniesla Klaudia Búrová, nás prišiel podporiť i primátor mesta Ing. Peter Mináč, prednosta MsÚ Bc. Tibor Tokár, ako i dvaja zástupcovia zo Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, ktorí s našou školou spolupracujú pri realizácii projektu Podpora polytechnickej výchovy na základných školách. Žiakov, ale i rodičov, v rámci ďalšieho štúdia v ZUŠ Tisovec, privítala riaditeľka Mgr. Ľubica Sabová a ... šup, šup do tried, učiť sa! 18. septembra sa žiaci špeciálnych tried vybrali na jesennú vychádzku do Rejkova. Úžasné slniečko svietilo, cestičku pokrývalo farebné lístie. Pohodu pri rybníku deti s pani učiteľkami spojili s pozorovaním vtákov a rybičiek. Neskôr so spevom a rýchlym krokom prišli na lúku, kde sa zahrali loptové hry. To, že poznajú stromy, kríky a plody jesene, si dokázali v súťaži POZNAJ A CHRÁŇ PRÍRODU. Čas rýchlo ubiehal a spokojné deti sa vrátili do školy, kde si s nazbieraným prírodným materiálom, vetvičkami, šípkami a farebnými listami vyzdobili triedy. Zážitková vyučovací hodina „ako vyšitá“! Po prvých dvoch „cvičných“ týždňoch, si žiaci I. stupňa, 24. septembra, zasúťažili na Zimnom halovom viacboji všestrannosti MOVE Week 2015 v Rimavskej Soboty. Ako úžasní žiaci prvého ročníka nás hneď pekne reprezentovali v člnkovom behu, skoku do diaľky z miesta a v hode loptou dvaja „veľkí športovci“ Laura Tremmelová (I.A) – 6 miesto - 88 bodov a Timotej DeBuhr (I.A) – 7. miesto - 86 bodov. Po pár dňoch v škole perfektný výkon. Len tak ďalej! Ostrieľaní tretiaci už bojovali zo všetkých síl a vyplatilo sa. Na super 2. mieste a 199 bodmi sa umiestnila, v tých istých disciplínach, ktoré boli ešte doplnené šplhom, Katarína Dominiková (III.B), a na 5. mieste so 184 bodmi Alexandra Siroťová (III.B). Zo štvrtákov sa, ako inak, na samom 1. mieste ustanovil Ľubomír Husanica (IV.B), ktorý víťazil vo všetkých štyroch disciplínach a vybojoval si 346 bodov! K tomu ničo dodať. Blahoželáme a sme pyšní! (Vieme, že ostatní súťažiaci sa už pred ním trasú!!) Pekne však zabodoval i jeho spolužiak Lukáš Kováč (IV.B), ktorý sa umiestnil na 5. mieste s počtom bodov 267. V celkovom hodnotení škôl, podľa výkonu športovcov, sme získali 5. miesto. Spokojná iste bola i Mgr. Miroslava Janečeková, ktorá našich športovcov celou súťažou sprevádzala. Aj posledný septembrový deň sa niesol v športovom duchu. Hoci cez pole nikto nebehal, zúčastnili sa mladší i starší žiaci celoplošného behu, opäť, samozrejme, kde inde, ako v Rimavskej Soboty. Mladší žiaci – chlapci i dievčence – si vybehali 1. miesta. No najfamóznejší výkon podala ako jednotlivec Simona Spodniaková (VII.A), ktorá 1000 m trať zabehla sólovo, s náskokom 50 metrov od štartu až po cieľ od ostatných súťažiacich. Neskutočný výkon! blahoželáme! 2. miesto

obsadil Lukáš Mário Novota (VII.A) a 3. miesta Nina Hrončeková (VI.B) a (Martin Košičiar VI.B). Staršie žiačky si vybehali 2. miesto a žiaci 4. miesto. Z jednotlivcov sa v týchto kategóriách najlepšie umiestnila Laura Boháčiková (VIII.A), keď získala 3. miesto. V mesiaci október, všetky triedy I. stupňa, postupne navštevovali Detské dopravné ihrisko v Hnúšti. Predpisy postupne zvládali a veru, tešili sa na návštevu DDÍ aj na budúci rok. V aktivite nepoľavovali ani v nasledujúcich dňoch. Vyskúšali si tvorivé dielne, na ktoré pozvali pani inštruktorku Lendvorskú z Rimavskej Soboty. Tá im ochotne vysvetlila tzv. servítkovú techniku na kameňoch a tvorbu venčekov. Piataci zas navštívili novú expozíciu v Clementisovom dome. Takto si okrášlili hodiny dejepisu s Mgr. Danou Slabejovou a PaedDr. Annou Keletiovou. 10. októbra sa, po niekoľkých rokoch odmlky, opäť uskutočnil Beh ulicami Tisovca. Organizovala ho Základná škola Dr. V. Clementisa spolu s Komisiou kultúry a športu, samozrejme so záštitou primátora mesta Ing. Petra Mináča. Do akcie sa zapojila aj Materská škola i obe stredné školy. Nuž, a kto chcete o tejto vydarenej akcii vedieť viac, presuňte sa na webovú stránku

mesta Tisovec. Pekné čítanie! Od 12.-15. októbra sa v špeciálnych triedach zamerali na Týždeň zdravia. Každý deň mal iný priebeh. V pondelok všetky pani učiteľky a všetci žiaci inštalovali výstavku ovocia, zeleniny a lesných plodov, z ktorých postupne zvelenili jedinečné pestrofarebné obrazy. V utorok sa zamerali na výtvarné aktivity spolu s Mgr. Ivanou Szökeovou, ktorá ich zasvätila do tajov mozaikovej metódy. Svojimi výtvarmi okrášlili priestory chodby. Streda patrila športu a športovým súťažiam v telocvični. Záver dňa, ako inak, patril tancu s jablčkami. Vo štvrtok triedy zväzneli a tichučko počúvali prednášku MUDr. Miloty Bindasovej, ktorá sa im prihovorela na tému Hygiena a zdravá výživa. Piatok priniesol množstvo tém o jablčku, riešenie osemsmerníkov, tieňovanie mäs s ovocím i vlastnú tvorbu z VIII.C triedy. Tie najvydarenejšie básničky nájdete pod článkom. 15. októbra sa uskutočnilo, okrem triednych rodičovských stretnutí, i celoškolské rodičovské stretnutie. Musím skonštatovať, že sa ho konečne zúčastnilo asi 40 rodičov z celej školy, lebo doposiaľ boli vždy učiteľia a vychovávateľa v nevýslovnej prevahe. Je to

dobrym signálom, že sa rodičia čoraz s väčšou mierou zaujímajú o chod základnej školy, ale nie je im ľahostajné i také dianie školy, ktoré nie je až tak viditeľné, no častokrát oveľa dôležitejšie. Dúfam, že na budúci školský rok Vás, vážení rodičia, bude aspoň raz toľko! 21. októbra, je vyhlásený Svetový deň jablka. Aj žiaci III.C triedy si tento deň pripomenuli v piatok 16. októbra. Do školy prišli oblečení vo farbách jablka – zelenej, žltej, červenej a každý si priniesol z domu aj jablčko. Vošli do triedy s jablkovou výzdobou, a hneď počas prvej vyučovacej hodiny si vypracovali, na základe vypočítaných rozprávok o jablčku, pojmovú mapu a vystrihli si vlastné papierové jablko. Ďalšia hodina prispela k dôležitosti tohto dňa besedou o význame každodennej konzumácie jablka na ľudský organizmus. Potom si žiaci v detských časopisoch a knižkách vyhľadali básničku o jablčku a tú vpísali do svojho vystrihnutého jablka. Neskôr skladali jablkové puzzle. No nielen také obyčajné, ale „matematikové“. Príklady šikovne riešili a následne ich lepili do svojho papierového jablka. Najlepšia a najzábavnejšia bola však posledná hodina. Deti súťažili v jedení jablka, strúhaní najdlhšej jablkovej šupky, či v ochutnávaní ovocia so zavretými očami. Jablkový deň v III.C skončil výstavou hotových jablčok, vyhodnotením súťaží, ako aj celého dňa. Žiakom sa toto opätovné zážitkové vyučovanie veľmi páčilo a pre pani učiteľku Mgr. Mariannu Resutíkovú to zas bolo zadost'učinenie v jej tvorivej práci. 22. októbra sme sa už tradične zapojili do súťaže vo vlastnej tvorbe pod názvom Dobšinského rozprávkový Gemer. Na jeho XV. ročníku sa na 2. mieste v písaní poézie umiestnila Natália Királyová (VI.A). Blahoželáme. Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším aj tento rok naša základná škola vzdala úctu seniorom, ktorí bývajú v Domove dôchodcov a sociálnych služieb v Tisovci. Potešili starých básničkami, pesničkami a ručne vyrobenými darčekom spolu s Mgr. Alenou Pastýrovou. Takéto každoročné stretnutia bývajú dojímavé a srdečné a veru tešia sa na ne nielen dôchodcovia, ale i deti. Tak, pary sme v prvých dvoch mesiacoch vytlačili viac než dosť, ale veríme, že šikovnosť a vytrvalosť našich detí nám vydrží po celý školský rok. Za celý kolektív Mgr. Marta Svobodová

Červené jablko
Mám červené jablko,
je dobré a sladké,
darujem ho z lásky
najlepšej kamarátke. (Jolana Oláhová)

Desiata
Červené, zelené jablká
sú veľmi zdravé,
dali mi ich na desiata
naše tety práve. (Lukáš Lalík)

O jablku
Obrali sme jablká,
do pivnice dali,
aby sme aj v zime
vitamíny mali. (Boris Harvan)

Príbehy z vojny: Ukrývané dieťa

Od vzniku Slovenského štátu sa situácia pre židovskú komunitu postupne zhoršovala. Boli obmedzované ich základné práva, prichádzali o majetok, ich obchody boli arizované. Najhorší bol neustály strach z transportov, preto mali batohy s najnutnejšími vecami vždy pripravené. Aj keď mnohí Židia mali vybavené povolenie a výnimky na prácu, boli pokrstení, nikdy nebolo nič isté. Vypuknutie povstania v jeho začiatkoch spôsobilo ešte väčšiu neistotu, chaos a obavy. Mnohí otcovia rodín narukovali k povstaleckej armáde a rodiny pre istotu hľadali útočisko u známych mimo Tisovca, najčastejšie na horských samotách alebo v iných obciach. Nebolo to inak ani v Tisovci, v rodine Grünmannovcov. Otec rodiny ako povstalecký vojak bol so spolubojovníkmi v horách, kde museli ustúpiť po potlačení povstania a neskôr sa pridali k sovietskym partizánom. Rodina sa na poslednú chvíľu rozhodla opustiť mesto. Deň pred obsadením Tisovca dňa 20. októbra 1944 v neskorých nočných hodinách rodina aj s kočíkom, v ktorom bola malá Katka, odcestovala autobusom do Pohronskej Polhory. Spolu s nimi cestovali a opúšťali Tisovec aj ďalší občania. Po príchode do Pohronskej Polhory rodina prespala u známych. Na cestu boli všetci vybavení falošnými dokladmi, ktoré im vystavili úradníčky na Mestskom úrade, pričom pomohol aj notár a tlačiar. Doklady obsahovali vymyslené mená s bydliskom v Humennom, čo Nemci pri kontrole nevedeli overiť, pretože časti východného Slovenska už boli oslobodené. V Pohronskej Polhore nastúpili na vlak a pokračovali ďalej do Slovenskej Ľupče, kde mali príbuzných. V tú dobu už Tisovec obsadzovali nemecké vojská. Rodiny si v obci doplnili zásoby, zaobstarali povoz a pokračovali ďalej do Podkoníc, ktoré

im ako relatívne bezpečné odporučili známi a stadiaľ prešli do obce Baláže. V okolí týchto obcí operovali partizánske skupiny a sovietski výsadkáři. Po príchode sa im podarilo nájsť ubytovanie a domáci na základe ich falošných preukazov ani netušili, kto sú a skadiaľ prichádzajú. Brali ich ako evakuantov z východu, podľa papierov z Humenného. Časť rodiny si po príchode do obce oddýchla a pokračovala v ceste ďalej. Front sa blížil a po ich týždennom pobyte Nemci hliadkovali aj v

Balážoch. Robili často kontroly, pričom hľadali partizánov alebo ukrývajúcich sa Židov. Rodina mala veľké šťastie, že ich pri kontrolách neidentifikovali a neodviedli. Niektorí však také šťastie nemali. Tí, ktorí sa nestihli ukryť a vojaci ich chytili, boli neskôr zavraždení v Kremničke a v Nemeckej. Zadržali aj bratranca pána M. Grünmanna a na mieste ho zastrelili. Situáciu, okrem častej prítomnosti Nemcov, komplikovala aj veľká zima. V horách aj dedine bolo plno snehu a život sa zúžil na získavanie potravín, najmä pre malú Katku. Pre prípad, že sa objavia nemecké hliadky alebo POHG, si utečenci pripravovali aj nové úkryty. V čase neprítomnosti hliadok schádzali do dediny aj partizáni. Potrebovali sa

počas tuhej zimy trochu ohriať, umyť a doplniť zásoby. Pomáhali pri oslobodzovaní miest a dedín. V čase, keď sa utečenci v Balážoch báli o svoj život, bol už Tisovec oslobodený. Bola to pre všetkých dobrá správa a všetci dúfali, že sa čoskoro vrátia domov. Pretože boje ešte pokračovali najmä v okolí Brezna, museli ešte niekoľko týždňov zostať. Ustupujúce nemecké vojská postupne vypaľovali partizánske dediny. Po obci Priečhod a Kalište prišli na rad aj Baláže. Rodine sa podarilo ujsť do obce Selce, len deň pred vypálením Balážov. Neušli však všetci. Katkina stará mama nevládala a rozhodla sa zostať v Balážoch. Neskôr spomínala, ako obyvateľov obce Nemci nahli do kostola a dedinu vypálili. Po niekoľkých dňoch bojov bola oblasť s okolitými dedinami oslobodená a rodina si konečne vydýchla. Vybrali sa cez vrchy k svojim známym do Slovenskej Ľupče a po strastiplnej ceste sa tam aj dostali. Tu sa rodina stretla aj so starou mamou, ktorej pomohli na ceste z Balážov dobrí ľudia a vojenské hliadky. Správu o rodine dostal aj Katkin otec, ktorý hneď pricestoval. Nechcel uveriť, že prežila takú tuhú zimu a vojnové útrapy. Vojna sa pomaly končila a rodina sa vrátila do Tisovca. Stará mama poznačená útrapami vojny zomrela ešte v to istom roku. Z otcových súrodencov boli piati zavraždení v koncentračných táboroch, dvaja s celými svojimi rodinami. Tí, ktorí prežili, ostali poznačení na celý život.

Použitá literatúra: Ukrývané dieťa Slovensko, skupina Košice: Čo so spomienkami našimi? Podľa spomienok Gabriely Grünmannovej rod. Freimannovej spracoval Ing. Dušan Hutka. Fotografia: Malá Katka so svojou starou mamou.

Podakovanie tisovskému Zboru pre občianske záležitosti

Vážený pán primátor, prijmite náš úprimný pozdrav z Trenčianskeho kraja spolu so spomienkou na návštevu Vášho malebného mesta Tisovec. Takmer 30 predstaviteľov samospráv obcí a miest Trenčianskeho kraja v rámci výmeny skúseností v oblasti občianskej obradnosti navštívilo v sobotu 26. 9. 2015 Vaše mesto, účastníkmi boli starostovia, matrikárky, organizátori, tvorcovia scenárov a účinkujúci na občianskych obradoch a slávnostiach. Viac ako tri desaťročia takýmto spôsobom získavame i odovzdávame skúsenosti z organizovania a realizácie občianskych

obradov a slávností, veď stále platí, že keď dvaja robia to isté, nie je to to isté. Zároveň spoznávame nové miesta, kraje, ľudí a spájame tak príjemné s užitočným. V mene všetkých účastníkov našej návštevy Vám ďakujem za úprimné prijatie na pôde mesta, inšpiratívne a vysoko umelecké ukážky z oblasti slova (nezabudnuteľná vlastná tvorba i prednes), hudby (výber a vlastný vklad srdečnej profesionálnej interpretácie), za dôkladnú prípravu celého nášho pobytu, počas ktorého sme spoznali Vašu prácu, činnosť mestského úradu v rôznych oblastiach, veľmi zaujímavú históriu mesta. Inšpiratívna bola i prehliadka rodného domu politika a spisovateľa Vladimíra Clementisa a novootvorená expozícia venovaná jeho starému otcovi botanikovi Václavovi Vranému s odborným výkladom. Tlmočte, prosím, naše úprimné podakovania komisii na čele s Martou Svobodovou a všetkým, ktorí sa na našom príjemnom

a užitočnom pobyte podieľali. Tlmočím Vám nádherné dojmy z nášho pobytu od všetkých účastníkov výmeny skúseností, želim Vám veľa úspechov vo Vašej náročnej práci a mestu Tisovec úspechy, rozvoj, spokojných obyvateľov a veľa pútavých a tradičných kultúrnych, športových a spoločenských podujatí i nádherných občianskych obradov a slávností. Verím, že v blízkej budúcnosti i Váš kolektív navštíví náš Trenčiansky kraj s úžasnými kultúrnymi pamiatkami a spozná našu prácu, ktorú vykonávame s láskou k človeku. S úctou Mgr. Viera Slivová, Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne

Členovia ZPOZu v Tisovci: Mgr. Marta SVOBODOVÁ, Kristína FOLKOVÁ, Karol HRUŠKA, Elena LIPTÁKOVÁ, Viera LIPTÁKOVÁ, Denisa MÁNIOVÁ, Mgr. Milan MATUCHA, Ing. Peter MINÁČ, Mgr. Štefan SABÓ, Michal STEJSKAL, Dis. Art. Juraj SVOBODA, Mgr. Ivana SZOKEOVÁ, Božena BRÁDĽANOVÁ

Premeny

Premeny a zmeny nás stihajú od roku 1989. Zmena politického spektra priniesla ľuďom politiku domov. Bola zrozumiteľná, skončila vláda jednej strany a do politiky aj Tisovci vstupovali oduševnení ľudia. Študenti, hlavne vysokoškolskí, posúvali do spoločnosti demokratické prvky. Začala sa premena myslenia a aj pre Slovákov sa otvárali vízie morálky, pravdy a uznania, ľudia podliehali eufórii a nádeji na lepší a morálny život. Tisovec sa tiež dostal do tohto politického víru. Po roku 1989 sa tu etablovala Strana demokratickej ľavice, mala jednoznačne vedúce postavenie, jej členovia získali najviac mandátov v Mestskom zastupiteľstve Tisovca. Politickú mozaiku dopĺňalo Hnutie za demokratické Slovensko, Demokratická strana, Verejnosť proti násiliu. Za dverami stála zmena majetkových vzťahov, vznik Evanjelického bilingválneho gymnázia a vznik Mestských lesov bolo dielom vtedajších poslancov a primátora. Tisovec bol v popredí s presadzovaním takýchto zmien v okrese R. Sobota. Neprehľadná privatizácia a rozdávanie štátneho majetku postupne utľmovalo progresívne myslenie ľudí. Začal ústup z politiky, progresu a rozdelenie Československa prinieslo aj hospodárske turbulencie a váhanie o dôvere v politikov. Prím začali mať ľavicové strany a politické

ovládanie štátneho aparátu malo vplyv na dôveru v tieto inštitúcie. **Politika sa začala vzdávať od občanov**

Už jej prestávali rozumieť a hodnoty, ktoré by mali mať prednosť v spoločnosti, morálka, slušnosť, pokora, vzdelanie - prevládajú peniaze. Je to premena na spotrebný spôsob života. Do pozadia sa dostáva zdravotníctvo a školstvo. Úroveň hlavne zdravotného zabezpečenia už dávno stagnuje. A občania i Tisovca práve potrebujú mať kvalitné vzdelanie a dobrú zdravotnú starostlivosť. Toto by malo byť tiež súčasťou politiky, lebo práve tieto služby potrebuje každý občan.

Angažovanosť a hlas politických strán sa vytratil aj v Tisovci. Za posledné roky sme nepočuli v Tisovci názor alebo vyjadrenie politických strán k aktuálnym problémom Tisovca a Rim. Pily. Bližšie sa voľby a tí, čo pracujú vytvárajú hodnoty pre túto spoločnosť a vlastne žijú tento štát a tiež aparát samosprávy očakávajú práve od politikov podmienky pre ekonomický a hospodársky rozvoj.

Tisovec práve toto potrebuje.

Síce sa tvorí nový Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja a tiež Komunitný plán práve s občianskou angažovanosťou, čo si treba vážiť. Len škoda, že ten starý plán nebol vôbec vyhodnotený, nikto sa k tomu

nemá ani poslanci ani politici. Ľudia aj v Tisovci vidia reálne problémy, dokonca ponúkajú aj náčrt ich riešení, politici tento hlas zatiaľ nepočujú. Zvonec volieb v Tisovci ešte nezačal biť, nemá ho kto rozkúvať. Je tu nespokojnosť, hlavne mladej generácie. Keď sa opýtate týchto ľudí, či sa vrátia do Tisovca, bohužiaľ veľmi veľa odpovie - že nemá sa sem chuť vrátiť, lebo tu nemá šancu na slušné zamestnanie a životné istoty.

Práve mladých ľudí Tisovec

potrebuje. Dokáže túto výzvu niekto z politikov zdvihnúť a zabudovať ju do volebného programu? Spojené je to s výkonnosťou verejných služieb, ktoré tu tiež stagnujú, chýbajú odborné kadre. Ľudia si predsa zaslúžia kvalitu a výraznú podporu tejto sféry aj od poslancov Mesta Tisovca. Možno už nastal čas na zmeny alebo premeny, až to tak necítite, nie je to dobrý znak. Všetci predsa nemôžeme ísť pracovať do zahraničia alebo do Bratislavy, Čiech. Podobne je to aj so štúdiom na vysokých školách, veľa slovenských i maturantov z Tisovca radšej ide študovať do Čiech a malé percento sa vracia domov. Je to nielen konštatovanie, ale aj téma pre nastávajúce voľby, asi to chce premenu. *Vladimír Pašíak*

Jeleň v šachte

Ako sa zviditeľňuje Tisovec, nám ukázal 21. októbra približne 150 kg jeleň, ktorý sa v nočných hodinách kúšil jablkami v záhrade pod Vápenkou. Aj keď cestu zrejme poznal, z neznámych príčin padol do nezakrytej betónovej šachty, ktorá sa nachádza v tesnej blízkosti koľajníc. A nie je to hocijaká šachta. Má kónusový tvar a hĺbku takmer 2,5 metra, pričom vrch má prierez len 0,60 x 1,60 m. Jeleň vo veku 7 - 8 rokov bol v nej

poskladaný ako v konzerve. Bez pomoci by tam bol iste uhynul, nebyť náhodného okoloidúceho. Ako ho zo šachty dostať riešili od rána nielen poľovníci a zvedavci, ale neskôr aj hasiči z Hnúšte. Bol privolaný zverolekár, štátna polícia, mestská polícia, televízia a nakoniec musel prísť aj žeriav z Rimavskej Soboty. Počet zainteresovaných a zvedavcov dosiahol takmer tridsať osôb. Najväčší problém bolo jeleňa uspať, pretože sa k nemu nedalo dostať a bolo to aj nebezpečné. Problém potom vyriešil druhý

privolaný zverolekár, vybavený trúbkou na vystrelenie injekcie. Uspátého jeleňa sa neskôr hasičom podarilo uviazať a žeriavom za asistencie televízie JOJ vytriahnuť zo šachty. Žeriavom ho zložili na poľnú cestu smerujúcu popod Vápenku na lokalitu Košianovo. Vychádzalo sa z predpokladu, že keď sa jeleň prebudí, pôjde práve touto cestou. Treba povedať, že jeleň bol nezranený, len mierne poodieraný od stien šachty, čo mu lekár ošetril. Jeho tvrdý spánok mnohí využili na spoločné fotografovanie s ním (a snímky už iste kolujú na webe). Operácia „jeleň na webe“ takmer päť hodín a po nich sa zainteresovaní pomaly rozchádzali... Odišla televízia, hasiči, žeriav, lekár, polícia aj zvedavci... Záchranár akcia, ako sme si všetci mysleli, končila. Poľovníci a niektorí skalní zostali jeleňa strážiť potiaľ, kým sa prebudí, čo sa aj stalo. Jeleň zdvihol hlavu a opatrne sa postavil na nohy, ale miesto poľnej cesty svihol si to znovu popri šachte, do ktorej spadol, priamo na železničnú trať. Neveriac oči, paradox nastal o krátku chvíľu, keď sa na druhej strane násypu koľajníc v burine znova sa prepadol, no do ďalšej nezakrytej šachty. To už prítomní a poľovníci hlasno nadávali z pocitu beznádeje a horúčkovo znova hľadali riešenie už bez pomocnej mechanizácie. K miestu, kde sa jeleň prepadol, sa totiž už žeriav nemal možnosť dostať. Nikto nevedel, do akej miery sa jeleň pri ďalšom páde zranil a aj jeho vyplazený

jazyk nevestil nič dobré. Opätovne a ochotne sa vrátil lekár z Hnúšte a pichol mu ďalšiu injekciu. To už na koľajniciach zastavila drezina plná železničiarov, ktorí tiež ochotne ponúkli pomoc. Po uviazaní jeleňa popruhmi a pomocou drevených drúkov sme ho postupne zo šachty práce vytiahli. O chvíľu sa jeleň prebudil a ospalo kráčal správnym smerom, usmernený poľovníkmi. Po tom, čo

zišiel na cestu, poľovníci ho odprevádzali popod Vápenku k lesom nad lokalitu Košianovo. To, že jeleň prežil bez zlomenín a nakoniec sa vrátil do lesa, bol malý zázrak. Záznam z prvej časti záchranej operácie sme si mohli pozrieť vo večerných správach, no redaktori ešte netušili, že príbeh mal po ich odchode pokračovanie, a že tak akcia trvala takmer 7 hodín. Všetkým, ktorí sa podieľali na tejto mimoriadnej záchranej akcii, patrí poďakovanie.

Ing. Dušan Hutka

BEH ULICAMI MESTA Tisovec

Dňa 9. októbra 2015 bolo v našej škole ticho. Zato mesto ožilo viac ako po iné dni. Premiérový **1. ročník Behu ulicami mesta Tisovec** vyťahol zo školských lavíc malých i veľkých. Sympatickú akciu pre žiakov všetkých mestských škôl pod záštitou primátora mesta Ing. Petra Mináča zorganizovala Komisia kultúry a športu spolu so Základnou školou v Tisovci. Behu ulicami mesta sa zúčastnilo 332 bežcov, farby našej školy, SOŠ v Tisovci, obhajovalo viac ako 80 chlapcov i dievčat. A bežali naozaj o dušu.

V kategórii dorastencov sme získali 1. miesto zásluhou Filipa Sojku a 3. miesto, o ktoré sa podelili Erik Kršák a Dominik Cavar. Dievčatá síce nebodovali, ale pohľad na ne potešil.

A tak napriek upršanému počasiu sa deň niesol v duchu pozitívnej energie, jemne podfarbenej adrenalínom a „vôňou“ prepotených tričiek.

A čo dodať na záver? Len toľko, že ten, kto dosiahne víťazstvo nad niekým iným, je silný, no ten, kto dosiahne víťazstvo sám nad sebou, je silnejší. To majme na pamäti, lebo každý deň nášho života je behom na kratšie či dlhšie trate. A nejedna z nich je

i s prekážkami... PaedDr. Zora Kéryová

DS DAXNER TÚŽBY SNY A VÝČITKY 13.11./14.11.2015 19:00

Divadelný súbor Daxner si pripravil pre svojich divákov netradičný divadelný počín.

Je z úplne iného súdka, ako býva zvykom a tak bude toto kontroverzné predstavenie určite prekvapením.

Keďže niektoré postavy sa v hre alternujú, premiéry budú až dve. A preto každá aj tak trochu iná.

V piatok, 13. novembra a v sobotu, 14. novembra, vždy o 19:00 hod.

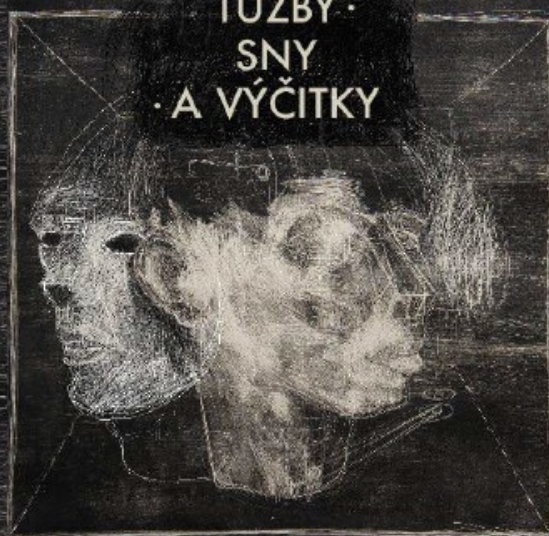
Príďte si do divadla trochu potrápiť mozgové závitky a preniesť sa do snovej reality v hre "Túžby, sny a výčitky".

Zároveň uvidíte, čo dokážu "vykresat" z viac ako 160 ročného divadelného súboru mladí tvorcovia

predstavenia Jakub Mudrák, študent 5. ročníka VŠMU odbor réžia,
Bc. Martin Hodoň, študent 2. ročníka JAMU v Brne odbor réžia - dramaturgia
a David Javorský, študent scénografie v Krakowe.

arthur schnitzler · martin hodoň · jakub mudrák

TÚŽBY ·
SNY
· A VÝČITKY

na motívy snovej novely arthura schnitzlera

· ds daxner tisovec ·

réžia · jakub mudrák · dramaturgia · preklad · martin hodoň
scéna · kostýmy · masky · david javorský
hudba · jozef vlk · svetlo · martin hodoň
technická spolupráca · milan cibuliak

13.11./14.11.2015 · o 19:00 msks tisovec

franz · michal stejskal
anna · jítka mertinyáková · alt · júlia hodoňová
nachtigall · dušan kojnok
annka · simona stašková · alt · dominika kňázková
franzík · pavol hučka · alt · matej stejskal
marianna · bibiána rosárová · alt · lucia onderčinová
mizzi · michaela vetráková
odler · ján kubove

obsluha · masky · skarlet brnová · sofia miháliková

vstup 3€

vhodné od 15 r.

Pomoc, zachráňte ma

ráť už stalo, že ste boli nútení volať 12 alebo 155 a znechutili vás otázky é operátorom, tak niekoľko rád, ako na niektorých ľudí „nekonečné vanie“ operátora KOS pôsobí až tak o, že začnú byť verbálne agresívni. by stačilo zachovať pokoj a riadiť sa zásady slušného správania. Ak volám na úrad, tiež nekričím, nie som ňy, lebo potrebujem pomoc, prípadne lebo informáciu. Takže, aby sme e zbytočne nepredžlovali hovor, stačí

povedať: kto som, kde som a prečo volám. Tiež podstatná informácia je vek postihnutej osoby. Ak opisujeme ťažkosti seba, alebo niekoho, kto to nevie urobiť sám, zameriame sa na vedomie, dýchanie a problémy súvisiace s obehom - to znamená, či problémy sú dlhodobé alebo náhle, srdcovo-cievne, dýchacie alebo sú spôsobené krvácaním, alebo úrazom. Posádka, ktorá vám príde pomôcť, je vyslaná v kritických stavoch okamžite, pričom druhý operátor vám stále pomáha zvládnuť situáciu do ich príchodu. Je dobré, ak

zasahujúca posádka vie, ku komu ide, čo mu je a či je to dieťa, dospelý alebo veľmi starý človek. Čas komunikácie závisí od presnosti vašich informácií, takže skúsme sa pred volaním 155 nadýchnuť a ozrejmiť si, či stres situácie, v ktorej sme, nám nevymazal pamäť a či vieme kto sme, kde sme, koľko máme rokov a čo sa vlastne stalo. Možno budete prekvapení, koľko času a „nervov“ si tým ušetríte

Čo robiť pri krčoch?

i sa najčastejšie stretávame s dvoma
i kŕčov, ktoré sú nebezpečné
lávajú protichodné a zmätené reakcie
w. Sú to febrilné kŕče detí a epileptické
Febrilné kŕče postihujú hlavne deti,
ické nie sú vekom obmedzené. A ako sa
ať? Ako to nepokaziť? Keďže febrilné
i spôsobené zvýšenou telesnou teplotou,
anie očí dieťaťa a kŕče celého tela síce
vyfakať, ale tu sa riadime zásadou, silou
yliečime. Aj keď sa nám zdá, že dieťa
nedýcha, nasilu mu neotvárajme sánku
kúšajme sa trase nie zmierniť tlakom
ožku. Prvá pomoc je teplotu znížiť.
hlejšie je to zábalmi na hrudník dieťaťa,
ne kombináciou s antipyretikami. Pokiaľ
šba nepomáha, nebojme sa zavolať

155. Rodičia detí, ktorých febrilné krče postihujú často, majú k dispozícii rektálny diazepam, ten môžu dieťaťu podať podľa inštrukcií detského lekára. Epileptické krče majú dramatický priebeh, a mnohí ľudia už pri pohľade na takéhoto človeka postihnú nevoľnosť, prípadne neschopnosť adekvátne zareagovať. Mnoho aj vysokoškolsky vzdelaných ľudí v snahe pomôcť svojou aktivitou pacientovi viac ublíži, ako pomôže. Čo teda robiť? Epilepsia sa prezentuje záchvatmi, pri ktorých postihnutý stráca na niekoľko sekúnd až minút vedomie. Má to za následok pád a následne možný úraz. Potom pacienta postihnú tonický krč celého tela so začatím sánky a pacient prestane dýchať. Po pár sekundách začínajú klonické krče, kedy

postihnutý síce začne spontánne dýchať, ale jeho telo sa nekoordinovane trasie. Ak teda chceme pomôcť, riadme sa zásadou - NIČ NASILU! Skúsme takéhoto človeka zachrániť pred pádom, chrániť hlavu pred poranením, nikdy mu nasilu neotvárajme ústa a nič mu do nich nevkladajme, nedržme ho prisilno, nevytláčame mu zuby, len aby sme mu nasilu roztvorili sánku. Krč povolí sám, nie naším zásahom. Po odznení zášklbov sa človek začne pomaly preberať. Pokiaľ to trvá dlho, prichádza ďalší záchvat. Ak nevieme, či pacient epilepsiu má, alebo je to jeho prvý záchvat, volajme 155. Niekedy je naozaj ťažké zachovať si chladnú hlavu, ale aj v tomto prípade platí, menej je niekedy viac.

Mária Husanicová

Mária Husanicová

[illegible]

INZERCIA

Predám 2-izbový byt v bytovom dome - Štefánikova 955 na 5. poschodí. Cena dohodom

Kontakt: 0915824387

Ponúkam do prenájmu budovu v centre mesta, na námestí Dr. V. Clementisa, vedľa Caffè Dariján
Kontakt: 0907181782

Predám, prípadne prenajmem dvojizbový byt v Tisovci v dobrej lokalite. Časť ceny je možné vyplatiť aj v splátkach.

Kontakt: 0907437808

Poskytnem v Tisovci k prenájmu časť rodinného domu (izba, kúpeľňa, kuchyňa). Cena dohodom. Kontakt: +420607299930"

OZNAM

Mestský úrad v Tisovci žiada všetkých občanov, ktorí nemajú vyplatené dane (daň z nehnuteľnosti, daň za psa) a poplatky za komunálny odpad, aby ich vyplatili, v čo najskoršom termíne do pokladne mesta alebo bankovým prevodom podľa údajov na rozhodnutiach.